

Pan

Szanowny Panie Prezesie!

Odpowiadając na Pana petycję z dnia 24 października 2016 r., w sprawie zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza poprzez wprowadzenie norm na paliwa stałe i standardów emisyjnych dla kotłów, poniżej informuję, co następuje.

Występowanie przekroczeń poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza, a zwłaszcza pyłu zawieszonego PM10 jest problemem nie tylko w skali polskiej, ale także w skali europejskiej, co potwierdzają wyniki raportu Europejskiej Agencji Środowiska pt. „*Air quality in Europe – report 2015*”. Niestety nieodpowiednia jakość powietrza występuje we wszystkich dużych miastach i aglomeracjach europejskich, a także pozaeuropejskich, czego potwierdzeniem jest także wspomniany raport Światowej Organizacji Zdrowia.

Mając na uwadze znaczenie ww. informacji i świadomość faktu, że proces spalania paliw, zwłaszcza paliw stałych, często nieodpowiedniej jakości, w starych, wyeksploatowanych i niespełniających wysokich standardów emisyjnych instalacjach, jest źródłem emisji substancji szkodliwych dla zdrowia człowieka oraz stanu środowiska, Minister Środowiska inicjuje od dawna w ramach posiadanych kompetencji liczne działania legislacyjne, techniczne i finansowe, mające na celu poprawę jakości powietrza na obszarze Polski.

Odnosząc się zatem do kwestii przedstawionych w Pana petycji, wyjaśniam, że większość wskazanych problemów nie należy bezpośrednio do kompetencji Ministra Środowiska. Mimo to pamiętając, że zwłaszcza niektóre z wymienionych działań mają bezpośredni i duży wpływ na zdrowie człowieka oraz stan środowiska naturalnego, Minister Środowiska mając w ich realizacji głos doradczy, zainicjował już wiele działań, które zostały wskazane w przyjętym przez Ministra Środowiska w 2015 r. Krajowym Programie Ochrony Powietrza (KPOP) i będą one docelowo skutkować poprawą sytuacji.

Odnosząc się do kwestii szczegółowych poruszonych w petycji informuję, że Minister Środowiska zwrócił się z wnioskami o podjęcie prac legislacyjnych do Ministra Energii - odpowiedzialnego za standaryzację paliw oraz do Ministra Rozwoju - odpowiedzialnego za wprowadzenie standardów emisyjnych dla kotłów, w szczególności na paliwa stałe dla sektora bytowo-komunalnego. Przedmiotowe prace skutkujące docelowo przyjęciem zmian do obowiązujących w tym zakresie ustaw i rozporządzeń są przygotowywane obecnie przez ww. resorty we współpracy z przedstawicielami Ministerstwa Środowiska.

Ponadto pragnę poinformować, że w dniu 29 października 2016 r. zakończyły się konsultacje publiczne i uzgodnienia międzyresortowe projektu rozporządzenia Ministra Rozwoju *w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe o mocy nie większej niż 500 kW*. Aktualnie trwają prace dotyczące uzgodnienia nowej wersji projektu rozporządzenia.

Odnosząc się do kwestii systemu kontroli eksploatacji kotłów i emisji informuję, że lokalny samorząd oraz podlegające mu jednostki dysponują już obecnie narzędziami do kontroli eksploatacji

kotłów i innych urządzeń grzewczych, stosowanych przez osoby fizyczne do ogrzewania domów, (także należących do podmiotów gospodarczych). Działania takie należą do zadań zaliczanych do kategorii utrzymania i zapewnienia porządku i czystości w gminie i zostały określone w art. 3.1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2016 r., poz. 250, z późn. zm.), gdzie określono rolę gmin pod postacią zadań własnych w zakresie utrzymania i zapewnienia czystości i porządku na swoim terenie. W związku z powyższym działania kontrolne na miejscu zdarzenia, czyli w odniesieniu do indywidualnych instalacji spalania paliw może przeprowadzić lokalna jednostka właściwa w kwestiach kontroli, która posiada odpowiednie narzędzia.

Ponadto kompetencje w tym zakresie wynikają także z przepisów ochrony środowiska. Straż Miejska na podstawie upoważnienia władz samorządowych na podstawie art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska, zwana dalej ustawą Poś, (Dz. U. z 2016 r., poz. 672, z późn. zm.) jest uprawniona do wstępu na teren nieruchomości, na której prowadzona jest działalność gospodarcza, oraz na pozostały teren w celu przeprowadzenia kontroli. Straż w trakcie podejmowania interwencji może pobierać, jeżeli zajdzie taka konieczność, próby popiołu z pieców, które są następnie poddawane analizie.

Przepisami ww. ustawy Poś objęto także właścicieli nieruchomości (współwłaścicieli, użytkowników wieczystych oraz jednostki organizacyjne i osoby posiadające nieruchomości w zarządzie lub użytkowaniu, a także inne podmioty władające nieruchomością), a zatem jak wynika z powyższego zadania porządkowe dotyczą także działań realizowanych na posesjach należących do osób fizycznych. W związku z tym prawidłowość stosowania obowiązujących przepisów, w szczególności przez osoby fizyczne, powinna być kontrolowana i monitorowana przez jednostki samorządu terytorialnego.

Poza tym prawidłowość stosowania obowiązujących przepisów o ochronie środowiska w odniesieniu do małych podmiotów gospodarczych, także zaliczanych do sektora bytowo-komunalnego, powinna być kontrolowana i oceniana, zgodnie z właściwością, przez służby Inspekcji Ochrony Środowiska zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2016 r. poz. 1688), czyli przez właściwy dla miejsca lokalizacji wojewódzki inspektorat ochrony środowiska. Kontrole w zakresie prawidłowości stosowania przepisów o ochronie środowiska są wykonywane w trybie określonym w art. 9 przywołanej wcześniej ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. W trakcie ich przeprowadzania mogą być dokonywane stosowne badania, w tym pomiary stanowiące jedną z czynności kontrolnych, o których mowa w art. 2 tej ustawy. W wyniku tych działań kontrolnych oczekiwać należy dokonania odpowiednich ustaleń odnośnie do stanu faktycznego, a w ich konsekwencji działań zmierzających do wyeliminowania ww. problemu.

Ponadto pamiętając o tym, że władze samorządowe są gospodarzami na swoim terenie i dążąc do dostarczenia im dodatkowych narzędzi do zarządzania i kontroli sytuacji – w 2015 r. przepisami tzw. „ustawy antysmogowej” z dnia 10 września 2015 r. – dokonano zmiany ustawy Poś. Stworzono w ten sposób dodatkowe narzędzie dla władz samorządowych, które umożliwia przyjmowanie na poziomie samorządowym regulacji prowadzących m.in. do stosowania paliw dobrej jakości oraz odpowiednich rozwiązań technicznych dotyczących spalania paliw stałych. Nowelizacja ustawy - Poś poszerzyła możliwości działania władz lokalnych w zakresie wprowadzania środków ograniczających zjawisko niskiej emisji. Możliwości te wynikają ze zmienionego art. 96 ustawy - Poś, w myśl którego sejmik województwa może wprowadzić dla obszaru województwa lub jego części, w drodze uchwały, ograniczenia lub zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Władze samorządu województwa mogą obecnie w drodze aktu prawa miejscowego określać nie tylko rodzaj lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania lub których stosowanie jest zakazane, ale także parametry techniczne, rozwiązania techniczne lub parametry emisji instalacji, w których następuje spalanie paliw, dopuszczonych do stosowania na określonym obszarze. Przy podejmowaniu ww. uchwały organy mogą dodatkowo uwzględniać wymagania dla źródeł spalania o mocy mniejszej niż 1 MW wynikające z rozporządzeń Komisji (UE) nr 2015/1185 i 2015/1189 w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń i kotłów na paliwo stałe.

Natomiast jeżeli chodzi o kwestię dotyczącą wprowadzenia centralnych mechanizmów osłonowych dla gospodarstw domowych, które w związku ze standaryzacją jakości paliw (przede wszystkim węgla) mogą zostać dotknięte ekonomicznymi ograniczeniami należy stwierdzić, że ochrona powietrza jest jednym z podstawowych celów działania Ministra Środowiska oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW). Poprawa jakości powietrza wymaga także działań skoordynowanych na szczeblu samorządowym, a konieczność ich realizacji w sposób kompleksowy i dostosowania do uwarunkowań i potrzeb regionów sprawia, że opracowanie hierarchii zadań oraz wsparcie lokalnych i regionalnych przedsięwzięć w tym zakresie, w szczególności działań naprawczych związanych z ograniczeniem i eliminowaniem emisji z niskich źródeł, powinny w pełni przejąć jednostki samorządu terytorialnego z centralnym wsparciem w zakresie regulacyjno-legislacyjnym. Zarządy Województw, które są odpowiedzialne za wdrażanie Regionalnych Programów Operacyjnych, dysponują znaczącymi środkami finansowymi na działania poprawiające jakość powietrza. Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) w każdym województwie dysponują również własnymi środkami finansowymi i mogą samodzielnie kształtować swoją ofertę programową finansowania przedsięwzięć proekologicznych.

Niezależnie od tego NFOŚiGW zdecydował o uruchomieniu nowego mechanizmu wsparcia działań związanych z ograniczeniem niskiej emisji ze szczególnym uwzględnieniem sektora komunalnego. Jest to program priorytetowy *Region*, który będzie wdrażany za pośrednictwem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW. Ma on charakter otwarty i posiada możliwość kształtowania ostatecznej oferty dla osób fizycznych przez wojewódzkie fundusze. Instrument ten przewiduje szczególne preferencje w zakresie działań przyczyniających się do poprawy jakości powietrza. Planuje się, że do końca tego roku ogłoszone zostaną nabory na pośredników finansowych. Należy więc oczekiwać, że w regionach środki mogą być dostępne od pierwszego kwartału 2017 r.

Należy również podkreślić, że NFOŚiGW dysponuje szeroką ofertą (nie tylko finansową) wpisującą się w działania na rzecz likwidacji lub ograniczania niskiej emisji. Wymienić należy chociażby następujące programy i działania:

1. *Poprawa jakości powietrza* (w tym wsparcie dla geotermii, rozproszonych odnawialnych źródeł energii, zmniejszenia zużycia energii w budownictwie),
2. Wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki (w tym wsparcie dla efektywnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych),
3. Wsparcie dla innowacji sprzyjających zasobooszczędnej i niskoemisyjnej gospodarce,
4. Działanie 1.2 *Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach* w ramach I osi priorytetowej PO IiŚ 2014-2020,
5. Działanie 1.3 *Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach* w ramach I osi priorytetowej PO IiŚ 2014-2020,
6. Działanie 1.5 *Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu* w ramach I osi priorytetowej PO IiŚ 2014-2020,
7. Program Operacyjny PL 04 *Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii* finansowany ze środków Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Szczegółowe informacje o ww. programach dostępne są na stronie <http://www.nfosigw.gov.pl/ofertafinansowania/>.

Ponadto dostrzegając potrzebę radykalnych działań na rzecz walki z niską emisją i chcąc wesprzeć samorządy terytorialne, poza uruchomieniem nowego instrumentu wsparcia skierowanego na regiony, który został opisany powyżej, NFOŚiGW podjął się realizacji unikatowego w skali europejskiej projektu partnerskiego pt. „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE”, w którym uczestniczy 14 WFOŚiGW oraz Województwo Lubelskie. Usługi doradcze są bezpłatne i dostępne dla każdego. Więcej informacji na stronie <https://www.nfosigw.gov.pl/o-nfosigw/doradztwo-energetyczne/>.

Jednocześnie należy podkreślić, że ciężar wsparcia regionalnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza powinny zwłaszcza ponosić instytucje nadzorowane przez marszałków województw tj. wfośigw czy też samorządy województwa, a także samorządy gminne. Niezależnie od środków udostępnianych przez NFOSiGW, wfośigw dysponują własnymi środkami, które mogą przeznaczyć na finansowanie przedsięwzięć związanych z ochroną powietrza. Ponadto pragnę podkreślić, że zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności należą do nich zadania obejmujące sprawy dotyczące ochrony środowiska i przyrody - art.7 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym ((Dz. U. z 2016 r., poz. 446, z późn. zm.). W myśl art. 400a ust. 1 pkt 5 ustawy Poś, finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej obejmuje wspomaganie realizacji zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej. Zgodnie z art. 400a ust. 1 pkt 21 i 22 ustawy Poś, finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej obejmuje przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza, wspomaganie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz wprowadzaniem bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii. Zgodnie z art. 403 ust. 2 ww. ustawy do zadań własnych gmin należy finansowanie ochrony środowiska w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar, stanowiących dochody budżetu gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazywana do wojewódzkich funduszy.

Podsumowując pragnę wyjaśnić, że problemy ujęte w petycji znane są Ministrowi Środowiska, który popiera wprowadzenie odpowiednich mechanizmów przeciwdziałających takiemu stanowi rzeczy, w ramach ścisłej współpracy z właściwymi resortami oraz przy udziale administracji samorządowej.

Zastępca Dyrektora
Departamentu Ochrony
Powietrza i Klimatu

Kinga Majewska